

מדריך למורה

מערך שיעור זה הינו חלק מפעילות חודש תקומה וגבורה במערכת החינוך, העוסק בערכים המחברים בין העבר, ההווה והעתיד בצל האתגרים הנוכחיים שהמדינה מתמודדת עמם. לפניכם מדריך מקצועי המיועד לתמוך בהנחיית השיעור. המדריך נועד להציע הכוונה מתודולוגית ודגשים שיסייעו לכם בהובלת השיעור באופן מיטבי. אנו מזמינים אתכם להיעזר בחומרים אלו כמצפן מקצועי המותאם למטרות הלימודיות ולצרכי התלמידים. [למעבר למסמך מונגש](#)

שקפים 7-8: שקפי פתיחה

שקפי הפתיחה של השיעור. יש להציג את נושא השיעור ומטרות השיעור. כחלק מהיערכות מקדימה לשיעור יש להיערך מראש עם רמקול ואופציה להשמיע את השיר בכיתה. בנוסף, ניתן לפתוח בציטוט ממסכת אבות: "איזהו מכובד? המכבד את הבריות" ולעודד שיח קצר על משמעות המשפט – מה זה אומר לכבד את הזולת, ולמה זה חשוב.

מדריך למורה

שקפים 9-10: היכרות עם השיר ונעמי שמר

נשמיע לתלמידים את השיר "אנשים טובים" של נעמי שמר בפעם הראשונה. לפני ההאזנה, ניתן לבקש מהתלמידים לשים לב לתחושות שעולות בהם ולנסות לחשוב – איזה שם אחר היה מתאים לדעתם לשיר? לאחר ההאזנה, נציג לתלמידים סרטון קצר שמספר על חייה ופועלה של נעמי שמר, ונסביר כי השיר נכתב במיוחד בשנת 1981 לאירוע הוקרה למתנדבים. נספר בקצרה על מהות האירוע ועל הסיבה שבחרה לכתוב דווקא שיר שמדגיש עשייה חיובית, תקווה והליכה משותפת. שלב זה נועד להעניק הקשר ערכי ותרבותי לשיר, וליצור חיבור ליוצרת ולרוח התקופה.

מדריך למורה

שקפים 11-13: אדוות ראשונות, ניתוח השיר

בשלב זה נקרין את מילות השיר בפני התלמידים ונעבור יחד על בתי השיר והפזמון. נזמין את התלמידים לזהות מי הם האנשים הטובים שמופיעים בו – מה כל אחד מהם עושה, ואיזו תחושת נדיבות או עזרה הוא מביע. נדגיש יחד את הדמויות המרכזיות: האיש שקנה ספר, האיש שבנה כינור, האישה שנתנה את שמה – ונשאל מה הן מסמלות עבורנו. לאחר מכן נעודד שיתוף אישי: נבקש מהתלמידים לספר על אנשים טובים שהם או בני משפחתם פגשו בדרך – אם בתקופה האחרונה ואם בעבר. הסיפורים האישיים מחזקים את תחושת השייכות וההשראה, ויוצרים זיקה בין מילות השיר לעולם הפנימי של התלמידים.

מדריך למורה

שקף 14: פעילות מוזיקלית

שקף זה מוקדש להתנסות מוזיקלית מגוונת פיזית. נתחיל בהאזנה נוספת לשיר, ובהנחיה לתיפוף גוף: התלמידים יתבקשו להקיש כפיים בסופי המשפטים לפי המקצב הקבוע, לדוגמה: "ס-ביב", "א-ביב", "נ-יות", "לה-יות". לאחר מכן נבקש מהתלמידים לבחור הקשה אחרת – תיפוף שנועד להיכנס לשתקים שבפזמון (למשל לאחר "מאוד **", "לצעוד **"). כך נבחין בין הפעמה הקבועה לבין מקצב משתנה. ניתן להעשיר את הפעילות באמצעות כלי הקשה פשוטים ולדון איזו תחושת צליל מתאימה לכל חלק. לסיום, נקיים פעילות תנועתית חווייתית במרחב: התלמידים יצעדו בכיתה לפי קצב השיר, יפגשו חבר בסוף כל משפט ויקישו כף אל כף, ובפזמון יבצעו את ההקשות שלמדו. הפעילויות בשלב זה מחברות בין הבנה מוזיקלית לבין תחושת קצב, תנועה ושיתוף פעולה, ומעמיקות את החיבור לגוף ולמוזיקה.

מדריך למורה

שקף 15-16: לראות את השלם

כעת נעבור לשלב אישי-חברתי של סיכום באמצעות כתיבה. נחלק את הכיתה לזוגות, וכל זוג יבחר אדם מהסביבה הקרובה שלו – שומר בית הספר, הורה, מנקה, שכן, חייל או כל אדם אחר שראוי לתודה. כל זוג יכתוב פתק תודה אישי קצר, שמביע הערכה על עשייה, נדיבות או מילה טובה. אפשר להנחות את הילדים לכתוב בצורה פשוטה ואמיתית, ולעודד ביטוי רגשי. בתום הכתיבה נציג את הפתקים בלוח שיתופי – פיזי או דיגיטלי (כגון Padlet). הפעילות מאפשרת להפוך את השיר לחוויה אישית, ולתרגל הכרת תודה בדך יצירתית ומרגשת.

מדריך למורה

שקף 17: מעבר לאופק, סיכום השיעור

סיים את השיעור בהסתכלות על הדרך שעברנו: האזנו לשיר, פגשנו דמויות של אנשים טובים, חוונו את השיר דרך תנועה, תיפוף ויצירה, וזיהינו כיצד מוזיקה יכולה לשמש גשר לחיבור, ערכים, ורגש. נזכיר את המושגים שלמדנו – פיסוק מוזיקלי, מקצב, "שתק", תיפוף גוף – ונעודד את התלמידים לחשוב: איך אני יכול להיות אדם טוב באמצע הדרך של מישהו אחר? אפשר להזמין את התלמידים לבחור מעשה טוב אחד קטן שיבצעו מחר, ולשתף במעגל הסיום. כך נאחד בין הלמידה המוזיקלית לבין החינוך לערכים, ונחזק את תחושת הסיום המשמעותית של השיעור.

מוזיקה יסודי

"אנשים טובים באמצע הדרך" תוך קישור
לתקופה הנוכחית

נכתב על ידי ענבל קרמר ואורית לוי
(בהתבסס על הפעילות מתוך "שיר של יום")

מפגשים בחברה
הישראלית

ערבות
הדדית

הקשר
לעם ולמדינה

הנצחה
וגבורה

מטרות השיעור

ערבות הדדית, מפגשים בחברה הישראלית

במהלך השיעור:

- **נכיר** את השיר "אנשים טובים" ואת מרכיביו הטקסטואליים והמוזיקליים.
- **נפתח** מיומנויות חברתיות ובין אישיות, ערכים וערבות הדדית
- **נכיר** כלי בינה מלאכותית ואת האפשרויות הטמונות בהם

מפגשים בחברה
הישראלית

ערבות
הדדית

הקשר
לעם ולמדינה

הנצחה
וגבורה

רגע לפני שנתחיל, בואו נשמע ביחד
את השיר הבא:

איש אחד קנה לי ספר בן מאה שנה
איש אחר בנה כינור שיש בו מנגינה
ואישה טובה אחרת לי נתנה את
שמה
ומאז אני בדרך שרה במקומה

נצפה ביחד בסרטון ונכיר מעט את נעמי שמר:

הזיכרון ידאופדיה: נעמי שמר

אֲנָשִׁים טוֹבִים בְּאִמְצַע הַדָּרֶךְ

מילים ולחן: נעמי שמר

אֲנָשִׁים טוֹבִים בְּאִמְצַע הַדָּרֶךְ
אֲנָשִׁים טוֹבִים מְאֹד
אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹדְעִים אֶת הַדָּרֶךְ
וְאַתֶּם אֲפֹשֶׁר לְצַעֹד.

תִּפְקְחוּ אֶת הָעֵינַיִם, תִּסְתַּכְּלוּ סְבִיב
פֹּה וְשָׁם נִגְמַר הַחֶרֶף וְנִכְנָס אָבִיב
בְּשִׁדָּה לַיָּד הַדָּרֶךְ יֵשׁ כְּבֹר דְּגָנִיּוֹת
אֵל תִּגִּידוּ לִי שְׂכַל זֶה לֹא יִכּוֹל לִהְיוֹת.

אִישׁ אֶחָד יִבְנֶה לִי גֶשֶׁר כְּדֵי לַחְצוֹת נֶהָר
אִישׁ אֲחֵר יִצְמִיחַ יַעַר בְּמוֹרְדוֹת הַהָר
וְאִשָּׁה טוֹבָה אַחֲרָת, אִם יִהְיֶה קֶשֶׁה
רַק תִּצְבִּיעַ אֶל הָאוֹפֵק וְתִבְטִיחַ שׁ –

אֲנָשִׁים טוֹבִים בְּאִמְצַע הַדָּרֶךְ
אֲנָשִׁים טוֹבִים מְאֹד
אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹדְעִים אֶת הַדָּרֶךְ
וְאַתֶּם אֲפֹשֶׁר לְצַעֹד.

אֲנָשִׁים טוֹבִים בְּאִמְצַע הַדָּרֶךְ
אֲנָשִׁים טוֹבִים מְאֹד
אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹדְעִים אֶת הַדָּרֶךְ
וְאַתֶּם אֲפֹשֶׁר לְצַעֹד.

אִישׁ אֶחָד קִנֶּה לִי סֶפֶר בֶּן מֵאָה שָׁנָה
אִישׁ אֲחֵר בִּנֶה כְּנוֹר שֵׁיֵשׁ בּוֹ מְנִינָה
וְאִשָּׁה טוֹבָה אַחֲרָת לִי נִתְנָה אֶת שְׁמָהּ
וּמֵאֵז אֲנִי בַּדָּרֶךְ שָׂרָה בְּמִקוּמָהּ.

אדוות ראשונות – ניתוח השיר

- מיהם האנשים הטובים שמתוארים בשיר?
- ספרו על אנשים טובים שאתם או בני המשפחה שלכם הכרתם בדרך.

משתפים במליאה

איש אחד קנה לי ספר בן מאה שנה
איש אחר בנה כינור שיש בו מנגינה
ואישה טובה אחרת לי נתנה את
שמה
ומאז אני בדרך שרה במקומה

רואים את השלם עבודה בקבוצות

נתחלק לזוגות וכל זוג יכתוב על פתק קטן תודה לאדם לבחירתכם. לאחר מכן, נציג את כל הפתקים בלוח שיתופי. אפשר לכתוב פתק לשומר של בית הספר, למנקה, להורה או קרוב משפחה אחר, חייל שאנחנו מכירים, שכן או כל אדם אחר.

משתפים במליאה

מעבר לאופק

במהלך השיעור התנסו בהאזנה פעילה לשיר "אנשים טובים" ובניתוחו המוזיקלי תוך הבחנה בפיסוק המוזיקלי, במבנה השיר ובאפיונו כשיר לכת. ביצענו את השיר בשירה משולבת בתיפוף גוף וכלי נגינה, וזיהינו את ההבדלים בין רובד הפעמה לרובד המקצב, לצד תפקודו של אלמנט ה"שתק" בהגברת האפקט הרגשי והקצבי. את השיעור סיימנו בפעילות חווייתית המשלבת כתיבה וביטוי אישי תוך הבחנה באנשים הטובים בדרך שלנו.

תודה רבה!

“מִיָּמַיִם רַבִּיִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבֹּת אֶת־הָאֵהָבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטַפּוּהָ...” (שיר השירים, פרק ח', פסוק ז')